

Seniorin digitaidot

Älypuhelimien ja tabletin peruskäyttötaidot (Enter ry 05/2024)

Alla olevan listan avulla voit tarkistaa osaamistasi. Mikäli haluat tietää lisää ja saada ohjeistusta johonkin kohtaan, voit tulla Enterin henkilökohtaiseen ja maksuttomaan opastukseen. Katso opastuspaikat ja -ajat www.entersenior.fi/opastus.

Osaamisen tarkistuslista

Älypuhelin ja tabletti ovat tekniikaltaan samanlaisia laitteita, joten useimmat tarkistuskohdat pätevät molempiin laitteisiin. Vain puhelimeen soveltuviin kohtiin viitataan termillä puhelin, molempiin soveltuviin kohtiin viitataan termillä laite.

Tiedostan laitteen käyttöönoton yhteydessä tarvittavat toimet

- Olen laittanut talteen puhelinoperaattorin kanssa tekemäni puhelimen liittämösopimuksen.
- Olen laittanut talteen laitteeni käyttäjätilin tunnuksen ja salasanan. Android-puhelimesta käyttäjätili on Google-tili (sama salasana kuin Gmail-sähköpostilla) ja Applen puhelimella se on Apple ID.
- Olen vaihtanut puhelimen SIM-kortin PIN-koodin alkuperäisestä 0000 tai 1234:stä itselleni sopivaksi, kirjoittanut sen muistiin ja opetellut sen ulkoa.
- Olen määritellyt laitteen näytön lukituskoodiksi numerokoodin, kuvion, sormenjäljen tai kasvojentunnistuksen. Ohje: Google / [Android](#) tai Apple / [iPhone](#).
- Olen valinnut laitteen käyttökielen (suomi/ruotsi/englanti...).
- Tiedän, että puhelin lukittuu, kun SIM-kortin PIN-koodi näppäillään 3 kertaa väärin ja että sen saa auki vain PUK-koodilla. PUK-koodi löytyy oman operaattorin nettipalvelusta pankkitunnuksilla tai asioimalla palvelupisteellä.
- Tiedän, että vanhasta älypuhelimesta saa siirrettyä yhteystiedot uuteen puhelimeen ja tarvitsen tähän käyttäjätiliäni.

Osaan käyttää puhelintani

- Olen harjoitellut jonkun kanssa puhelimeen vastaamista ja sillä soittamista.
- Osaan lisätä puhelimen yhteystietoihin uuden puhelinnumeron.
- Löydän numeronäppäimistön ja osaan painaa numeroa, kun palveluun soittaessani pyydetään valitsemaan numero.
- Osaan kytkeä puhelimen kaiuttimen päälle ja pois.

Tunnen laitteeni käytön perustoiminnot

- Tiedän, missä sijaitsee laitteeni virtanäppäin ja osaan asettaa laitteeni valmiustilaan tai sammuttaa sen kokonaan.
- Tiedän, missä sijaitsevat äänenvoimakkuuden säätönäppäimet ja osaan laittaa laitteeni äänettömäksi.
- Löydän laitteeni **Asetukset** .
- Osaan asettaa laitteeni lentotilaan ja ymmärrän sen merkityksen. Ks. [Applen ohje](#)
- Tiedän laitteeni aloitusnäytöllä olevien kuvakkeiden (ikonien) merkityksen.
- Osaan sormella pyyhkäisemällä siirtyä aloitusnäytöltä muille näytöille ja palata takaisin.
- Tiedän, mitä aloitusnäytöllä näkyvät, sovellusten lähettämät ilmoitukset ovat ja miten voin hallita niitä.
- Osaan tarkistaa akun lataustilanteen ja laittaa laitteeni tarvittaessa lataukseen.
- Tunnistan laitteeni verkkoyhteydet: puhelinverkko tai langaton lähiverkko **Wi-Fi** .
- Osaan laittaa laitteeni **Bluetooth**-signaalin tarvittaessa päälle.
- Tiedän, mikä on laitteeni käyttöjärjestelmä: Android (esim. Samsung tai iOS (Applen laitteet)).
- Löydän laitteeni käyttöoppaan **Asetuksista** tai verkosta.
- Osaan kokeilla ongelmatilanteen ratkaisua sulkemalla laitteeni ja avaamalla sen uudelleen.
- Tiedän, että laitteessani on helppokäyttötoimintoja esimerkiksi heikkonäköisiä varten.

Tiedän mitä sovellukset ovat ja mihin niitä tarvitsen

- Osaan avata ja sulkea laitteeseeni asennetut sovellukset.

- Muistan aina sulkea sovelluksen, kun en enää käytä sitä.
- Osaan asentaa laitteeseeni uuden sovelluksen **Google Play** -sovelluskaupasta. Applella vastaava sovelluskauppa on nimeltään **App Store**.
- Osaan poistaa sovelluksen, kun en enää tarvitse sitä.
- Ymmärrän, että laitevalmistaja on esiasentanut ns. tehdassovelluksia laitteeseeni ja että en voi (helposti) poistaa niitä.
- Osaan kirjoittaa laitteellani eli käyttää näytöllä näkyvää näppäimistöä.
- Osaan vaihtaa näytön näppäimistön näyttämään isot kirjaimet, numerot ja erikoismerkit.
- Osaan käyttää yleisimmin tarvitsemiani sovelluksia: puhelin, tekstiviestit, sähköposti ja WhatsApp. Muita suosittuja ja arjessa tarpeellisia sovelluksia: pankkipalvelut, julkisen liikenteen matkat, VR Matkalla, karttapalvelut, 112 Suomi, taksi, suomi.fi, terveyspalveluiden ajanvaraukset sekä sää, uutiset ja esimerkiksi joku lehti. Askelmittari on jo esiasennettuna puhelimeen.
- Ymmärrän, että laitteen käyttöjärjestelmä tulee päivittää, kun siihen tulee kehoitus. Päivitys tuo uusia ominaisuuksia ja korjaa virheitä.
- Ymmärrän, että myös sovelluksia tulee päivittää.

Osaan käyttää puhelimeni tekstiviestisovellusta

- Osaan lähettää tekstiviestin: valitsen henkilön **Yhteystietojen** kautta ja valitsen puhelun sijasta (teksti-)viestin lähetyksen.
- Osaan lukea tekstiviestiin. Napautan **Viestit**-kuvaketta ja luen viestin.
- Osaan vastata tekstiviestiin kirjoittamalla viestin ja painamalla **Lähetä**.
- Osaan sanella viestin painamalla mikrofonin kuvaa.

Osaan hakea tietoa laitteellani

- Osaan kirjoittaa näytön hakuikkunalle hakukriteerin.
- Osaan vaihtoehtoisesti myös sanella hakukriteerin painamalla ensin mikrofonin kuvaketta.
- Osaan ohittaa hakutuloksen alussa näkyvät mainokset ja vierittää näyttöä varsinaisiin hakutuloksiin.

Osaan käyttää laitteeni kameraa

- Osaan ottaa kuvia laitteeni takakameralla sekä etukameralla (ns. selfie).
- Osaan ottaa kuvan laitteeni näyttöruudusta (nk. ruutukaappaus).
- Löydän ottamani kuvan laitteeni kuvagalleriasta.
- Olen määritellyt kuvieni varmuuskopioinnin pilveen.
- Osaan poistaa kuvan tai videon laitteeni kuvagalleriasta painamalla kuvaa ja valitsemalla 'poista'. Jos kuva tai video on varmuuskopioitu pilveen, se jää sinne.
- Tiedän, että poistaessani kuvan pilvestä se poistuu kaikista käyttämistäni laitteista, myös puhelimesta.
- Osaan jakaa ottamani kuvan haluamilleni henkilöille valitsemalla kuvan alareunasta **Jaa**-kuvakkeen.

Ymmärrän tietoturvan merkityksen

- Estääkseni puhelimeni väärinkäytön olen määritellyt SIM-korttiin henkilökohtaisen koodin.
- Estääkseni laitteeni väärinkäytön olen määritellyt sille näytönlukituskoodin.
- En asenna laitteelleni sovelluksia muualta kuin sen omasta sovelluskaupasta.
- Tiedostan, että huijausviestejä tulee paljon enkä avaa viestien linkkejä, jos en ole varma viestin aitoudesta.
- Android-laitteissa tulee olla tietoturvaohjelma. Applen laitteissa se on valinnainen. Ilmaisia ja siten mainoksellisia ovat esim. Avast, AVG tai Avira. Maksullista ohjelmaa tarjoaa mm. F-Secure.
- Tiedostan, että edellä olevat toimet riittävät pitämään laitteeni turvallisena.

Lue lisää

- Google: [Android-ohjeesta](#)
- Apple: [iPhone-tuesta](#)
- Yle Digitreenit: [Puhelin ja tabletti](#)
- Yle Digitreenit: [Muista nämä vinkit, kun lataat uutta sovellusta](#)

Lähde: Kansalaisopistojen liitto / Tero Kuusela, Kansalaisen digitaidot -kurssimalli, 2018 -mukailtuna ja täydennettynä seniorin tarpeilla.